

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Humedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola, (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădețel, Buciumana. Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Sălăște). Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Vestem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia). Izvorul, (Sângeorgiu), Izvorul, (Sebeșul-inf), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucașfôrul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăca, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cocova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Sălăște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Iva-mare), Răureana (Cap. Mândăstur), Săcana, Săimăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selăgeana, Sentinela, Șercădiano, Sylvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tâbleșana, Timișana, Ulpiana, Uniea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 ileri.

Banca de asigurare.

— La începerea activității sale. —

Este un adevăr consfințit de toate timpurile, că munca — munca conștientă și stăruitoare — poate să învingă ori ce greutateți ce să ivesc în calea acțiunilor omenești de caracter obștesc. De acest adevăr au fost conștii și aceia, cari au dat viață băncii noastre de asigurare. Ei au știut și știu, că în viața economică și socială a unui popor aproape nu există instituțiune, în calea căreia să se ridice greutateți atât de mari și multe, ca tocmai instituțiunea de asigurare. Și dacă cu toate acestea s'au decis să dea totuș viață noiei noastre instituțiuni de asigurare au făcut-o nu numai din simțul de datorință, ce-l aveau față de marile noastre interese economice-naționale, ci pătrunși și de adevărul maximei străbune: Labor omnia vincit, pe care și-au și ales-o de deviză. Au făcut-o firm hotărâți să jertfească totul, să încerce tot ce omenește e posibil pentru a delătura greutatețile, ce să vor ivi, netezind drumul pe care noua noastră Bancă de asigurare are drept să înainteze, să crească și să se mărească.

Conștiința, că munca trebuie să învingă greutatețile din calea pe care au pornit stăpânește și dă nădejde factorilor conducători și tuturor celor grupați azi în jurul Băncii de asigurare. Dar — ei știu și aceea — că pentru ca greutatețile să poată fi învinse, pe lângă voință și stăruință în lucru, e de lipsă să se aleagă și mijloacele de acțiune cele

mai bune. Intre acestea din urmă locul prim îl ocupă: soliditatea, corectitatea și culața de afaceri.

Ce privește soliditatea de afaceri, poate nici n'ar mai trebui spus. Banca noastră de asigurare va face numai afaceri solide, ferindu-se ca de foc de afacerile ușurate, cari au compromis atât de mult instituțiunea asigurărilor. Mânecând din aceasta normă, Banca de asigurare și-a întocmit tarifele sale astfel, încât acelea să corăspundă unei gestiuni de afaceri solide. La întocmirea tarifelor, cari — cum se va vede, sunt unele dintre cele mai favorabile — a pornit din principiul, că premiile reduse sunt suficiente pentru afacerile solide, pe când pentru afacerile, făcute în mod ușuratic, nu sunt de ajuns nici cele mai urcate premii. Astfel pentru afaceri solide, Banca noastră de asigurare oferă premii favorabile, ca ori și care bancă de asigurare, solidă și bine reputată. Spunem aceasta ca să se știe și rugând pe toți acei binevoitori ai Băncii noastre de asigurare ca — fiind cu considerare la principiul expus mai sus — să fie cu grije și să-i trimeată respective să-i recomande afaceri solide. Căci ar fi păcat de Dumnezeu, dacă făcând Banca de asigurare totul pentru întocmirea unor tarife cinstite și reduse, această străduință și tendință corectă a ei, să fie resplătită cu afaceri, cari nu i-ar fi spre folos, ci eventual spre pagubă. — Și peste tot e bine ca acest principiu de afaceri să se generalizeze între poporul nostru, căci acesta e merit să ridice încrederea și vaza față de noua noastră bancă.

Trecând la al doilea mijloc cu care voiește Banca noastră de asigurare să-și ușureze și să învingă greutățile, ce le va întimpla, la corectitatea de afaceri, ținem să amintim că în această privință principiul călăuzitor va fi să indice lămurit, fără rezerve, condițiunile de afaceri. E știut adecă, că un alt fapt, care a compromis instituțiunea de asigurare, a fost și — în parte — mai este și azi, de a nu publica sau de a întocmi condițiile de asigurare astfel, încât situația clienților să poată fi lămurită din toate punctele de vedere. Aceasta procedură — care în urma urmelor numai pentru întreprindere poate fi păgubitoare — Banca de asigurare nu o aprobă. Din contră ea și-a redactat astfel condițiile de asigurare, încât acestea nu numai că stau la înălțimea timpului modern, dar precizează până la cele mai mici amănunte relația băncii față de asigurați și a acestora față de bancă. Banca noastră de asigurare nu și-a întocmit rezerve, prin cari să se poată — în caz de lipsă — scutura de îndatoririle sale, față de clienții săi. Căci nu prin scutirea clienților în drepturile lor — prin ce de altcum nici o bancă nu s'a fericit — se poate asigura existența și dezvoltarea unei bănci de asigurare, ci prin soliditatea și corectitatea ei în afaceri. — Ținem deci să facem cunoscut publicului nostru că corectitatea de afaceri a Băncii noastre asigurare, e deplin garantată prin condițiile ei de asigurare, redactate în mod just, human și conform tuturor recerințelor moderne.

În sfârșit ce se atinge de culanța Băncii de asigurare în afacerile ei, credem că nu trebuie să vorbim mult. Condițiile ei de asigurare o obligă să fie culantă față de clienți. Dar garanția cea mai desăvârșită în privința aceasta o dau aceia, cari ocupă loc în direcțiune și în comitetul de supraveghiere — tot bărbați cunoscuți și cu reputație aleasă — cari să vor îngriji ca banca să-și observe îndatoririle sale materiale și morale față de toți aceia — fără deosebire de neam și lege — cari o vor onora cu încrederea lor.

Cu acestea principii de afaceri și cu nădejde în vigoarea poporului nostru își începe Banca de asigurare afacerile ei. Din parte-ne îi dorim, să-și fie și să ne fie tuturora spre folos și noroc.

Chestiunea băncilor.

Cea mai nouă chestiune ce se ivește azi în Ungaria este chestiunea băncilor. Chestia controlului pare a deveni lucru secundar față

de chestia băncilor, mult mai de importanță pentru viitorul mișcării economice din patria noastră. Despre dezvoltarea nesănătoasă a băncilor de credit în Ungaria, directorul „Băncii ungare de colonizare și parcelare“ Dr. Eber Antal ne dă cel mai vorbitor tablou. „În cei 6 ani din urmă institutele de bani ca societăți pe acții s'au înmulțit în Ungaria cu 600 fondări nouă, deci pe fiecare an cu neto 100. Rezultatul monstruos al acestui progres problematic economic este, că Ungaria azi are 1850 de bănci, pe când în Austria sunt abia cu totul 67 institute de credit!*)

La tot cazul aceste puține cifre sunt deajuns, să ne arate,* că fondările nouă sunt un fenomen absolut nesănătos în manifestarea vieții noastre economice. Ele sunt un advertisement pentru prevenirea unei complicații dezaastroase, ce poate să amenințe viitorul organizației noastre financiare. Deci, cum am zis chestia băncilor, devine mult mai acută, decât chestia controlului. Chestia controlului cu anevoie se poate rezolvă prin măsuri draconice, care pot mai mult să strice decât să asaneze o situație deja stabilită, în care, dacă se găsesc defecte, acelea se pot delătura și pe calea ajutorului propriu. Un principiu din cele mai sănătoase în viața economică. Reforme radicale legislative pentru viața economică nu se pot face dintr'odată fără ca să producă perturbații simțitoare sau chiar crize periculoase în viața comercială obicinuit cu un liberalism iurisdicțional de patru decenii. Prin urmare chestia controlului nu poate forma la noi încă obiect de discuție pentru o legiferare în condițiile, în care se mișcă viața economică azi la noi. Controlul are și trebuie să rămână o chestie pur autonomă a intereselor bine înțelese ale băncilor. Chestia controlului va rămânea deci la noi, pe mult timp încă, o chestie de ordin social, și din punct de vedere al statului de categorie secundară.

Statul însă are datoria să preîntâmpine rele viitoare. Fondările fără nici o nevoie economică însă constituie un astfel de rău, ce poate periclită în viitor și munca cea mai bună, dezvoltată în trecut pe teren economic. Aici e rolul statului să se gândească a lua din vreme mijloace paliative, cum s'ar putea restabili echilibrul vieții noastre economice. Prin urmare dacă e vorba de o remediare a stării bolnăvicioase, de care suferă instituția băncilor, o stare, ce nu se mai poate ascunde, atunci statul are datoria să ancheteze cauzele acestui simptom bolnăvicios prin specialiști, cari să-l sfătuiască, cum va putea

*) Vezi „Revista Economică“ Nr. 49.

găsi mai cu efect remediile de asanare. Noi credem, că dacă e vorba de preîntîmpinarea fondărilor neproporționate cu trebuințele reale de credit, guvernul ușor ar putea pune stavilă acestei ecrescențe nesănătoase economice. Nu ar trebui, decât să se aducă prin corpurile legiuitoare o singură așa zisă novelă la legea noastră comercială actuală.

Paragrafi referitori la capitalul de fondare al societăților pe acții pentru băncile de credit ar trebui modificați. O modificare în acel înțeles, ca să se ceară un capital inițial, fixat precis pentru orice bancă de credit, care se fondează din nou. Acest capital ar trebui fixat cu o sumă mai mare, ca să nu se poată fondă o bancă de credit pe acții și în astfel de regiuni, în care banii sunt cel mai rar obiect. S'ar putea obiecționa, că, dacă de pildă s'ar stabili că pentru ori ce ram de operație să fie vărsat un capital, să zicem de minim 200,000 coroane, atunci, pentru o bancă, care cultivă escompt, ipotecare și lombard, ar trebui să se verse minimum 600.000 coroane capital de acții, aceasta ar însemna nimicirea băncilor fondate cu un capital mai mic de 600,000 coroane.

Foarte bine, așa ar fi. Ar fi însă modalitatea, care este la orice lege nouă în prevedere, să li-se dea și acestora un timp precluziv de conformare. Nu se pot conforma, vor căuta salvarea existenței lor prin fuzionare. Pentru chestia mare a băncilor astfel de fuzionări însă ar însemna o rezolvare cât se poate de favorabilă.

Căci la urma urmelor și în chestia băncilor trebuie să fie determinant pentru întărirea forței noastre economice principiul științei: „Nu multe, ci mult”.

Ce ne folosesc multe bănci, cari nu pot face mult bine? Restrângeți numărul băncilor, și constrângeți-le să-și înmulțească capitalul lor material, care să fie și o garanție morală pentru buna lor conduită în viitor. Acesta ar fi deocamdată singurul remediu împotriva înmulțirii nenaturale a băncilor.

Partea iuridică a chestiunii nu o atingem, ci o lă săm în grija celor competenți. Punctul de vedere comercial al chestiunii însă e motivat și la urma urmei chestiunea băncilor e de natură minamente comercială. Iar experiențele, ce le facem zilnic ne avertizează, că legea noastră comercială are azi nevoie mare de o mică corectură. Ele vor trebui să ducă dar necesarmente la o rezolvire a chestiunii băncilor în timp apropiat într'o formă, care să asigure mai bine reputația lor pentru prezent și garanția existenței lor viitoare. *E. B.*

Psichologie la revizia institutelor de bani.

Sub titlul acesta publică în „Erdélyi Pénzvilág” dl Dr. L. Katona secretarul general dela „Banca centrală de credit a institutelor financiare ungare” un interesant articol, pe care-l reproducem în întregime fiind instructiv mai ales pentru revizorii noștri experți. Iată articolul:

Fiecare judecată este, mai mult ori mai puțin unilaterală și astfel mancă, care scapă din vedere punctul de vedere psihologic. Fie că se tractează de o chestiune teoretică, fie de una practică; de o chestiune politică, socială, economică sau de altă natură sau de câte o parte a acestor chestiuni, nu poate avea o părere completă acela, care scapă din vedere momentele psihologice. La judecarea câte unei afaceri concrete, cu știință sau inconștient, dar la tot cazul motivele psihologice au un rol decizător. În măsură mai mare stă aceasta când se tractează de un complex întreg de afaceri, de o întreprindere vie, în continuă creștere sau decreștere, când este vorba de un institut.

Un institut de bani își are conținutul și forma sa, are trup și suflet, spirit, întocmai ca și omul. Când iau sub revizuire un institut de bani, scopul meu este să-mi formez o părere completă; prin urmare între mijloacele, de cari mă folosesc psihologia este tot atât de importantă, pe cât este de neincunjurabilă atunci, când mă nizuiesc să-mi completez părerea despre un om.

Nefiind scopul acestor șire de a mă ocupa cu revizia din toate punctele de vedere, voi releva numai punctele, unde motivele psihologice ies mai frapant la iveală.

Între acestea locul prim îl ocupă atât în ordinea cronologică, cât și în cea logică, împrejurările între cari s'a fondat institutul. Îndeosebi este de mare importanță aceasta la fondările mai noue, pentru că la institutele mai vechi împrejurarea aceasta este de însemnată numai ce privește timpul fondării, pentru a judecă dacă situația singuraticilor rami de afaceri corespunde duratei întreprinderii, firește ținând seamă de împrejurările amintite mai sus; pe când la institutele noue nu este de mică importanță chestiunea: cine au fondat institutul, cari au fost motivele înființării; din acestea n'au fost cumva în preponderanță motivele subiective, rămânând în planul al doilea motivele obiective: relațiile economice generale și speciale și tot, ceea-ce poate fi baza solidă pentru înființarea unui institut de bani; nu a fost cumva motivul principal ambiția vreunui ginere-advocat, străduitor, sau ambiția, ca să nu zic vanitatea vătămată a vreunei mărimi locale, care n'a putut încăpea la un alt institut din localitate?

Este foarte natural, că altfel judec institutul de bani, născut din necesitate publică, decât dacă motivul fondării a fost ambiția sau vanitatea individuală. Pe lângă că mă uit cine ocupă loc în direcțiune, ceea-ce este un moment de importanță pentru judecarea unui institut, după cum este de importanță și situația materială și valoarea morală a membrilor direcțiunii, — mai cercetez și aceea, că cine sunt acționarii institutului, un lucru ce de regulă se scapă din vedere, și aceasta din motivul, că atât împrejurarea aceasta, cât și în general momentele psihologice se pot observa numai cu ocazia reviziei. Căci este

superfluu să explic deosebirea, că cu cât se află în situație mai favorabilă un institut de bani, ale căreia acții se află în mâni sigure, față de un alt institut, ale căreia acții sunt continuu pe piață. Aci trebuie ținut seamă și de faptul, că membrii direcțiunii cum sunt interesați la întreprindere, ca acționari, nu numai din punctul de vedere al interesării lor față de treburile institutului, ci pentru ca să nu am nevoie a mă cugeț mult, că oare de ce face un institut politică de dividendă și de ce nu d. ex. politică de rezervă.

Pentru a rămâne la membrii direcțiunii nu află de prisos a-mi satisface curiozitatea și în direcția că oare cum sunt relațiile de rudenie între singuraticii membrii ai direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere, precum și între funcționari și nu mai puțin între jurisconsult, pentru că cine se poate emancipa de glasul sângelui, când într-o ședință de direcțiune, capace de hotărâri valide cu 5 membrii, trei sunt în legătură de sânge unii cu alții; la efectuarea unei reviziuni riguroase, când aceea eventual nu-i convine sau li este chiar neplăcută cumnatului; la censurarea împrumuturilor ipotecare sau la predarea pretensiunilor pentru proces etc. când avocatul este eventual însuși rudenie de sânge.

Tot aici trebuie se amintesc și de necesitatea de a cercetă până la ce sumă pot fi și sunt interesați membrii direcțiunii, fie ca debitori direcți, fie ca granti; mai departe că membrii direcțiunii și rudeniile lor în ce măsură figurează ca deponenți, nu mai puțin și aceea, că luat-au și în ce măsură garanție individuală față de creditorii institutului. Asupra importanței acestor factori este, cred, de prisos a stărui mai mult, fiindcă sunt destul de plauzibile.

Dacă le știu toate acestea, încă tot mă mai interesează se află rolul membrilor direcțiunii în viața internă a institutului. Cum participă la ședințele de censure, cine acuiră afacerile, cine dă în cea mai mare parte informațiile, la ce intervale se țin ședințe de direcțiune, cum decurg, a cui părere trage mai mult în cumpănă, sau este chiar hotărâtoare în ședință, cum este armonia sau disarmonia dintre conducătorii institutului și în cazul din urmă cari sunt cauzele disarmoniei. Funcționează singuraticii membrii ca comisari de zi? și în această calitate ce agende au și cum le împlinesc și, last but, not least, ce competențe statutare sau de altă natură au membrii direcțiunii, pentru că, nu-i așa, din toate acestea poate trage concluzii interesante și instructive acela, care se uită cu ochii deschiși la miezul lucrurilor!

Comitetul de supraveghiere este organul de control legal al societății pe acții. Iar controlul nu este lucrul de cea mai puțină importanță la un institut de bani. Prin urmare nu este cu totul chestie secundară, că cine sunt în comitetul de supraveghiere. Ce ocupație și ce calificare au? și dacă deja pricep, ceea ce și după lege trebuie să priceapă, dar ceea ce, — durere — atât de puțini membrii ai comitetului de supraveghiere pricep, adevărat dacă se pricep la control, în ce măsură și în ce formă își îndeplinesc această datorință. Și aceasta este ceva, asupra căruia, ceice fac judecată asupra institutului nu prea au ocazie a se orienta, fiindcă rapoartele anuale, sunt toate, uniforme: „Am confrontat conturile de încheiere cu registrele principale și auxiliare și am aflat toate în ordine“, deși din acest punct de vedere abia va fi existând uniformitate la institutele de bani.

Nu este lipsit de interes nici modul de purtare al protocoalelor (proceselor verbale) ale direcțiunii și ale comitetului de supraveghiere. O ilustrează aceasta

foarte pregnant, enunția nevinovată a șefcontabilului unei bănci mai mici, care la întrebarea că cine poartă protocolul a răspuns că: „Domnul director îl dictează și eu îl scriu“.

De când „Asociația regnicolară“ și „Banca Austro-Ungară“ fac propagandă pentru bilanțul uniform și pun la dispoziția băncilor modele, ceea ce de altcun este un lucru foarte practic și cuminte, s'a dezvoltat la bănci un fel de uniformitate, astfel că dacă până acum formele de bilanț caracteristice pentru un sau alt institut au oferit oarecari puncte de orientare, ca uniformizarea toaletei menite pentru publicitate încetând aceasta, oarecari deducții se mai pot face numai după haina de casă a bilanțurilor, întrucât bilanțurile, ce apar după adunările generale pe corso-ul institutelor de bani se deosebesc unele de altele așazicând numai în ce privește dimensiunea lor. Din punct de vedere psihologic sunt de interes pentru judecarea unui institut și cunoștințele de specialitate și alte însușiri ale directorului executiv și ale funcționarilor. O conversație de jumătate de oră cu un director sau șefcontabil, poate arunca mai multă lumină asupra institutului, decât o revizie de una ori două zile a registrelor. Atară de revizia registrelor, ca parte tehnică a reviziei, mă mai interesez, că din ce considerații se judecă singuraticile afaceri și pe care ram de afacere se pune pondă mai mare; care este programa institutului pentru viitor, cum se retribuesc funcționarii, cum este diviziunea muncii la institut, cum se fac substituirile, cum sunt fixate oarele oficioase, cum este disciplina, cine sunt autorizați a primi posta, cum se manipulează libelele de depozit neumplute, cum cheile. Sunt tot atâtea momente acestea, cari singuraticile poate nu, dar împreună luate sunt factori de însemnătate pentru formarea unei păreri complete, întocmai ca și împrejurarea, că cum cunosc conducătorii piața, știu să dea informații sigure, care este situația celor interesați la institut în viața politică, socială și economică din localitate. Lămuriri dă și împrejurarea că cum sunt împrejurările, relațiile de concurență, sunt și afaceri pentru soceleală comună sau își dau cel puțin reciproc informații asupra împegnului.

Că ce fel de efecte se află în portofoliu, cine sunt acționarii mari, cine deponenții mari, și, de sine înțeles, debitorii mari, cine creditorii institutului sunt deja momente, cari duc succesive la censurarea ramilor de afaceri resp. la revizia numerică, ceea ce neținându-se de psihologia reviziei se va tracta cu altă ocazie. Dar și din aceste scurte expuneri urmează, că-mi pot repetă cu tot dreptul principiul cunoscut:

Ceterum censeo: Revizia să fie obligatoare!

Dela „Banca generală de asigurare“.

Prin aceasta aducem la cunoștință, că Banca de asigurare primește deja afaceri de asigurare. Tipăriturile în mare parte sunt gata, iar restul ce mai e la tipar, cu sfârșitul lunii acesteia va fi terminat.

Lucrările pentru organizarea de agen-turi, reprezentanțe etc. se vor începe îndată ce biroul va dispune și de acei funcționari ai săi, cari de prezent fac praxă la bănci străine de asigurare și cari se vor reîntoarce

în scurtă vreme. — Și până la organizarea agenturilor rugăm pe toți aceia, cari au afaceri de asigurare de făcut, să se adreseze biroului să li-se trimeată ofertele și declarațiunile de lipsă, precum și ori ce lămurire cu privire la astfel de afaceri.

Avizăm în fine, că biroul dă informațiuni și opinii în ori ce afacere de asigurare, indiferent că aceea se face sau nu la societatea noastră.

Intreprinderi comunale în Franța.

Mulți atribue scumpetea generală ce domnește mijlocitorilor, cari cumpără dela producători sau negustori diferiți articlii de trai și-i dau altor negustori spre desfacere. Acești mijlocitori prin provizia ce umblă să și-o câștige din cumpărări și vânzări ar urcă prețul alimentelor. Pentru delăturarea acestui neajuns în Franța se ocupă chiar guvernul cu introducerea întreprinderilor, tovărășiilor comunale. Guvernul pregătește un proiect de lege pentru înființarea de brutării și măcelării comunale.

Comunele se îndatoresc, ca pe lângă condițiuni stabilite să sprijinească brutăriile și măcelăriile înființate ca tovărășii — sau să susțină astfel de tovărășii în regie proprie.

Aceste dispozițiuni — susține guvernul — ar avea în vedere interesele consumenților, și nu țintesc contra libertății negoțului, deoarece nu vor fi libere de dare. Scopul lor e ca să reducă prețul ureat al pâinei, cărnii și al altor alimente.

Paragraful prim din proiectul de lege e următorul: „Consiliul de stat prin ordinațiune poate deobliga comunele, ca să dea împrumuturi tovărășiilor de brutării și măcelării sau sub anumite condițiuni să înființeze și susțină în regie proprie brutării și măcelării.

Pentru ca să nu fie împedecați în dezvoltare nici negustorii, proiectul de lege limitează numărul întreprinderilor și prevede că pe 5000 locuitori numai o brutărie și o măcelărie poate fi pe bază de tovărășie. Comune mai mici sub 5000 locuitori s'ar grupa și ar forma împreună câte o asifel de tovărășie.

Împrumutul ce l-ar primi dela comună nu poate fi mai mare, ca jumătate din capitalul plasat în întreprindere. Membrii tovărășiei și cei concrezuți cu lucrarea ar fi angajați cu cealaltă jumătate a capitalului.

Legea statorește la 4 procentul după împrumutul ce l-ar căpăta tovărășia. Împrumutul s'ar replăți în 15 ani. Statutele tovărășiei au să fie aprobate de guvern și au să cuprindă dispozițiuni speciale referitor la planul de acțiune etc.

Aderenții dezvoltării liberale economice protestează contra acestui proiect al guvernului, — alții pretind ca să se extindă acest sistem și la negoțul de lapte, legume, vin, material de foc etc, ca astfel să se mai impedece scumpetea.

O. S.

Organizarea comercianților români.

Organizarea comercianților români dela noi, inițiată cu ocazia adunării generale de astăvară a „Asociațiunii” în Blaj, despre care am amintit și noi în organul nostru, începe a lua formă mai deslușite.

Dintr'un comunicat apărut în „Foaia Poporului” vedem că este vorba de întemeierea unei mari centrale de aprovizionare de mărfuri. Aceasta în forma unei societăți comerciale pe acții.

În zilele trecute s'a ținut o nouă conferință intimă a comercianților români și s'a constituit acum definitiv comisia, care va avea să chibzuiască toate amănuntele mișcării pornite și să prezinte întreg planul de acțiune.

Cu ocazia ultimei consfătuiri un membru al comisiei a raportat asupra cercetărilor făcute asupra stării comercianților români. Din acest raport, care a costat multă muncă și trudă, dim unele date de mare valoare, deoarece până de prezent am fost cu totul neorientați asupra comercianților noștri.

S'a cercetat adecă, să se afle numărul comercianților români de prin diferite părți. Până acum nu s'a putut însă stabili sigur, câți comercianți români avem. Dar s'a ajuns la următorul rezultat:

In comitatul	Sunt locuitori români	Comunele, unde sunt dela 50% locuitori români în sus.	Comercianți români sunt
Alba-inferioară	166.099	172	99
Arad	223.806	218	41
Bichiș	6.060	28	6
Bihar	339.249	480	34
Bistrița-Năsăud	82.256	97	49
Brașov	33.886	23	68
Caraș-Severin	329.371	362	102
Cenad	13.982	25	8
Cluj	146.285	234	42
Dobâca	180.309	319	34
Făgăraș	83.445	87	39
Hunedoara	257.013	430	103
Maramurăș	74.978	74	14
Murăș-Turda	67.502	159	38
Odorheiu	2.928	44	6
Sălaj	125.451	246	27
Sătmar	118.776	217	35
Sibiu	108.413	88	63
Târnavă mare	61.779	125	29
Târnavă mică	55.276	117	21
Timiș	167.523	225	98
Torontal	88.015	199	66
Treiscaune	19.439	55	18
Turda-Arieș	116.833	142	23
Ugocia	9.260	17	1
Ciuc	15.936	31	6

Numărul total al acestor comercianți, cari locuiesc în 26 comitate, este de 969. Aici e de observat însă

după cum am zis și mai sus, că datele acestea n'au pretenția de a fi complete. Afară de aceștia mai sunt încă o mulțime de comercianți români.

După branșe, comercianții numiți se împart astfel:

238	au prăvălii de băcănie și specerie
197	" " " manufactură
45	" " " ferărie
18	" " " cârnățarie
30	" " " diferite
441	" " " de specerie și manufactură

Învărtirea de mărfuri, în decursul unui an, se prezintă astfel:

comercianți	fac învârtire anuală între	sau la olaltă
435	3.000— 10.000	2.876.000
278	10.000— 25.000	4.206.000
144	25.000— 50.000	4.584.000
89	50.000—100.000	6.325.000
19	100.000—240.000	3.608.000
4	250.000—500.000	2.169.000
969	Învârteala totală	24.778.000

Acești aproape 1000 de comercianți, prezintă ca număr un corp destul de însemnat, iar circulația, ce o realizează anual încă se urcă la o sumă respectabilă de aproape K 24 milioane. Intemeierea centralei este deci o acțiune de mare importanță din toate punctele de vedere și care merită atențiunea tuturor factorilor noștri chemați.

Când ne va fi cunoscut întreg planul de acțiune al inițiatorilor organizării comercianților noștri ne vom spune și noi părerea asupra acestei chestiuni.

Jurisdicțiune.

Atacarea hotărârilor adunării generale.

Hotărârea adunării generale nu se poate ataca pe motiv că este desavantajoasă pentru unii dintre acționari.

(Curia reg. sub Nr. 156/1911).

*

Dacă o cambie domiciliată s'a aflat, la scadență, în posesiunea domiciliatului, dar în ziua ultimă a termenului fixat pentru ridicarea protestului cambia a răscumpărat-o o altă persoană, diferită de domiciliat, atunci pentru susținerea dreptului de pară față de acceptant aceasta din urmă numai în cazul acela nu este obligată a ridica protestul dacă documentează, că a ajuns în posesiunea cambiei într'un timp, când protestul nu s'a mai putut ridica.

(Curia reg. sub. Nr. 263/1911 v.).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, la 6 Decembrie 1911.

Lipsa și scumpetea de bani ce domnește deja de vreme atât de îndelungată începe a lua proporții îngrijitoare pretutindenea. Și nu sunt semne de o îndreptare apropiată a situației. Cauza este a se căuta, mare parte, în situația politică nesigură, complicată

în timpul din urmă și de conflictul franco-spaniol, în urma căreia capitalurile franceze au devenit și mai rezervate față de străinătate. Între astfel de împrejurări nu este mirare dacă și în Berlin banii de zi s'au negociat cu 5%, iar în Londra și Paris discountul privat arată tendințe de urcare. — În piața internă lipsa de bani a ajuns a fi atât de simțită, încât în Budapesta nici nu se mai află bancnote suficiente în circulație, deși la finele lunii lui Noemv. s'au aflat în circulație în valoare de K 2,400 mil. Se presupune că sunt aglomerate, chiar și la bănci, rezerve considerabile pentru cazuri extraordinare, ce se pot ivi în timp apropiat. În Viena situația nu este mai puțin încordată ca în Budapesta. Discountul dealtceum a notat dela 5 $\frac{1}{2}$ % în sus.

AFACERI DE DARE.

Fixarea dării. Schimbările ivite în pozițiile de activă ale bilanțului întreprinderii obligate la dare de seamă publică nu se pot considera la fixarea dării de întreprindere a societății.

(Jud. administrativă sub Nr. 15,946/1910).

CRONICĂ.

Necrolog. Moise Nyeș, viceprezidentul și membru fondator al institutului „Bihoreana” în Oradea-Mare a încetat din viață la 4 Decembrie 1911 st. n. în etate de 69 ani.

*

Fraudele dela „Nagyapolcsányi takarékpénztár egylet”. Cercetarea în curgere în chestia falimentului acestei bănci aduce la lumină manipulațiunea frauduloasă a conducătorilor acestei societăți. La vre-o 46 de institute de bani au fost păgubite, cu sume mai mari sau mai mici, prin faptul, că au primit ca amanet libele de depozit ale băncii falimentate. Una din bănci a acordat ca avans K 15,000 pe un astfel de libel fictiv și când s'a informat în scris asupra depunerii i-s'a dat din partea băncii acum falite răspunsul, că avansul se poate acorda fără rizic, căci depunerea nu este sequestrată. Asupra libelelor de depozit fictive puse în circulație conducătorii băncii „Nagyapolcsányi etc.” purtau evidențe speciale, în care se scriau toate datele relative la scadențele și dobânda împrumuturilor ridicate etc.

Aviz pentru băncile noastre de a fi cu deosebită atențiune la acordarea de avansuri pe libele de depozit dela bănci străine și necunoscute.

*

Legea pentru organizarea meseriilor și înființarea Casei de ajutorare în România. Proiectul de lege, atât de mult așteptat în lumea muncitoare, acela al organizării meseriilor și al creerii Casei de ajutoare și pensiuni, a fost dat publicității.

La compunerea proiectului ministrul Nenițescu s'a călăuzit de toată experiența făcută până astăzi cu toate celelalte legislațiuni; negreșit a adoptat mai ales noile principii ale legii germane, care, deși are lacune recunoscute chiar în Germania, totuși este cea mai bună dintre legile similare.

Legea dlui Nenițescu se deosebește, totuș, de legea germană, fiindcă, pe lângă înființarea Casei de ajutor și pensiune, cuprinde și un capitol privitor la

organizarea meseriilor, cu alte cuvinte, legea aceasta, este și o lege de ajutor și o lege a meseriilor.

Legea institue apoi o Casă centrală la care se vor asigura în mod obligator, lucrătorii, patronii și Statul, și care va da ajutoare pentru caz de boală și înmormântare pentru accidente în timpul lucrului și din cauza lucrului, pentru invaliditate prematură, pentru invaliditate din cauza bătrâneții și pentru limita de vârstă.

Lucrătorii vor contribui singuri pentru boală și înmormântare; patronii singuri pentru accidente; lucrătorii, patronii și Statul împreună în mod egal pentru invaliditate și limită de vârstă.

Casa centrală va fi condusă de un comitet mixt în al a cărei consiliu de administrație vor intra reprezentanți ai Statului, patronilor și lucrătorilor.

Aceasta este, în linii mari, economia legii.

Banca emigraților. O astfel de bancă este pe cale a se fonda în America din partea mai multor institute de bani puternice din capitală. Un director a plecat deja la New-York pentru a studia terenul și noua bancă va avea și sprijinul guvernului ungar, care are de gând a plasa la noua bancă un milion de dolari fără interese, ceea-ce corespunde la o subvenție anuală de K 200,000. Afară de aceasta noua bancă va avea și reprezentanța Cassei de păstrare postale pe 10 ani.

Secretar la „Banca generală de asigurare“ în Sibiu a fost, ales, în mod provizor, dl *Dr. jur. Ioan Voinea*, absolvent al Academiei comerciale orientale din Budapesta.

Un glas cinstit și obiectiv. În urma cunoscutului atac recent la adresa „Albinei“, apărut în ziarul maghiar sub titlul „Hogyán könyvel az Albina?“ revista „Erdélyi Pénzvillág“ publică din propria sa inițiativă o rectificare obiectivă zicând că acuza îndreptată în contra celui mai mare și mai bine văzut institut de bani românesc din Ardeal se bazează pe o greșală indicată sau din rău voință sau din neștiință. Expune apoi pe scurt întreg cazul pe baza lămuririlor apărute în organul nostru și constată că excepționată a fost din partea experților contabilitatea afacerii comune de produse, lucru care din neorientare sau recredință s'a pus în sarcina „Albinei“.

„Erdélyi Pénzvillág“ încheie apoi cum urmează: „Facem cu atât mai bucurosi rectificarea aceasta, căci am experiat cu plăcere, că singura revistă financiară românească din Ardeal „Revista Economică“ se ocupă cu activitatea băncilor maghiare, cu chestiunile noastre economice și cu mișcarea institutelor de bani, cu cea mai mare obiectivitate, adeseori cu recunoștință și nici când cu răutate“.

Firme falite.

Händler Saul, comerciant Dej. Anunțarea pretensiunilor până la 8 Februarie, lichidarea la 7 Mart. și alegerea comitetului la 10 Mart. 1912.

Irsai Samu, comerciant H.-Dobra, trib. Deva. Anunțarea pretensiunilor până la 22 Decembrie 1911, lichidarea la 3 Ianuarie și alegerea comitetului la 5 Ianuarie 1912.

Karaguly László, croitor, Oradea-mare, Anunțarea pretensiunilor până la 15 Ianuarie, lichidarea la 22 Ianuarie și alegerea comitetului la 26 Ianuarie 1912.

Glattner Gustav, comerciant, Timișoara. Anunțarea pretensiunilor până la 15 Dec. 1911, lichidarea la 15 Ianuarie și alegerea comit. la 18 Ianuarie 1912.

Nagy Sándor, comerciant Zilah. Anunțarea pretensiunilor până la 6 Februarie, lichidarea și alegerea comitetului la 27 Februarie 1912.

Firme insolvente.

Greisinger Géza, comerciant Băile-Herculane.

Lantos Iósef, comerciant de modă Arad.

Korai Arminné, comerc. de manuf. Sătmar.

Naschitz Mór, comerc. Timișoara.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: „*Viața Românească*“ No. 10. Cu următorul sumar:

G. Galațion: Pădurarul Ioan Bentu; G. Topîceanu: În noapte (versuri); I. Botez: Caracteristice naționale din limba și literatura poporului englez; D. Anghel: Scrisorile; Dr. Ioan Urban Iarnik: Aniversarul al 50-lea al Centralei Culturale Române din Ungaria; St. O. Iosif: Scrisoare lui Goga (Versuri); A. Philippide: Pseudoștiință contemporană; M. Codreanu: Unei femei (Sonet); Colaboratorii revistei: Documente omenești (Un cuceritor); Alice Călugăru: Muna (Versuri); Radu Rosetti: Despre scăderea populației jidovești din România în ultimul deceniu și despre cifra ei actuală; Colaboratorii revistei: Note pe marginea cărților (Reflecții melancolice); P: Cronica artistică (Societatea Națională de Arte-Frumoase. — Societatea Artiștilor Independenți); D. Călugăreanu: Cronica științifică (Lumina ultravioletă); I. G. Duca: Cronica externă (Chestia Tripolitaniei); T: Cronica teatrală — Iași; G. T. Cronica veselă (Doleanțele unui cronizator teatral); P. Nicănor & Co: Miscellanea (Două comemorări: Kogălniceanu — Eminescu. — Academia d-lui Dailiu Zamfirescu).

Recenzii: Revista revistelor: Mișcarea intelectuală în străinătate.

Posta Redacțiunii.

Dlul Emil Lupea, funcționar la „*Ardeleana în Orăștie*“. Stăruiești prea mult asupra unui lucru de însemnătate doar numai pentru Dta, dar fără interes pentru public. Pentru liniștirea Dtale iată confirmăm, că ești funcționar și nu practicant, cum a apărut în „*Almanahul băncilor române pe 1912*“ — repetăm — pe baza informației primită la timpul său dela inst. DV. Deci dacă s'a făcut vre-o eroare — de bună seamă neintenționată — cu direcțiunea Dtale să Te răfuiiești.

Sumar.

Banca de asigurare. — Chestiunea băncilor. — Psihologie la revizia institutelor de bani. — Dela banca generală de asigurare. — Organizarea comercianților români. — Intreprinderi comunale în Franța. — Jurisdicțiune: Atacarea hotărârilor adunării generale. — *Revista financiară*: Situațiunea. — Afaceri de dare. — Fixarea dării — *Cronică*: Necrolog, Fraudele dela Nagy-Tapolcsányi takarék pénztár ezyet, Legea pentru organizarea meseriilor și înființarea Casei de ajutorare în România, banca emigraților, Secretar la banca generală de asigurare, Un glas cinstit și obiectiv. *Firme falite*. — *Firme insolvente*. — *Bibliografie*.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 9 Decembrie 1911.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur. scut. de dare	111 05	111-10
4	" " Cor. " " "	90-50	90-50
3 1/2	" " " " " " " "	79-05	79-25
—	Impr. cu premii à 100 fl.	446 75	452-—
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	313-25	316-—
3	Impr. p. regul. Porților de fier. " " "	75-70	76-—
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone " " "	100-—	100-—
4	" rurale ungare " " "	91-55	92-—
4	" " croato-slav. " " "	93-50	93-50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor, Mai-Nov., sc. de dare	91-55	92-25
4	" " " Ian.-Iulie " " "	91-55	92-25
4-2	" " în hârtie, Febr.-Aug. " " "	94-95	95-25
4-2	" " argint April-Oct. " " "	94-95	95-25
4	Losuri din 1860 à fl. 500-—	1665-—	1680-—
4	" " 1860 à fl. 100-—	449-—	460-—
—	" " 1864 à fl. 100-—	623-—	614-—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	115-20	116-25
3	" " Cor. " " " " " "	91-55	92-25
4 1/2	" " de invest. " " " " " "	80-50	—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	90-35	91-10
5	" " Viena	100-80	—
6	" bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	121-85	—
—	Imprumut Temeș-Bega din 1897	92-50	94-—
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	93-70	97-90
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	97-90	97-90
4	" " " 50 ani în coroane	97-80	97-80
4 1/2	Banca comerț. ung. Pesta în fl.	99-75	99-75
4 1/2	Obl. com. banca ung. Pesta cu 10% premie repl. 60 ani	92-50	92-75
4	101-60	101-80	
4	Seris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	92-25	92-50
4	Obl. com. " " " " " " în cor.	93-—	93-25
4	Obl. cu premii I Cassă de păstr. patr. à K 100	91-50	91-50
—	Seris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	—	129-50
4 1/2	Banca hipotecară ungară în cor.	93-50	93-90
4	99-50	99-50	
4 1/2	Obl. cu premii Banca " ung. hip. à K 100	92-50	92-50
—	"Albina", Sibiiu	—	140-50
5	" " " " " " " " " "	—	101-—
4 1/2	" " " " " " " " " "	—	99-—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiiu,	99-50	99-50
4	" " " " " " " " " "	92-50	92-50
4 1/2	" " " Brașov	99-75	100-—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu,	99-50	99-50
4	" " " " " " " " " "	92-50	92-50
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1880 à fl. 100	305-25	—
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1889 à fl. 100	283-85	—
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	256-—	262-—
2	" " sârbesc à frs 100 —	133-50	131-50
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	322-—	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5-—	42-—	42-—
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100-—	521-—	522-—
—	Buda, cemuna à fl. 40-—	—	—
—	Pálffy, à fl. 40-—	—	—
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10-—	79-75	80-—
—	" " ungară, à fl. 5-—	52-25	54-—
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100-—	522-—	530-—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5-—	—	13-90
—	Lozuri „Jó sziv”, à fl. 4-—	—	20-50
F. Valute.			
—	Galbini imper. pr. bucată	11-39	11-47
—	20 franci aur	19-12	19-11
—	20 marce aur	23-56	23-56
—	Sovereigns pr bucată	24-07	—
—	Ruble hârtie per bucată	2-55	2-56
—	100 Marce hârtie	117-78	117-78
—	100 franci hârtie	—	95-63
—	100 lire hârtie	95-05	94-88
—	100 lei hârtie	—	95-25

„CORVINEANA”, inst. de credit și econ. soc pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „CORVINEANA”, soc. pe acții în Hunedoara, se invită în virtutea §-ului 19 din statute la

Adunarea generală extraordinară,

care se va ținea *Duminecă, în 17 Decembrie st. n. 1911 la 2 ore p. m.*, în localul institutului.

OBIECTELE:

1. Alegerea președintelui, conform §-ului din statute;

2. Prezentarea cererii acționarilor Nicolae Dima și Buda Béla pentru modificarea §-ului 29 din statute;

3. Alegerea alor 2 membri interni în direcțiune și anume: unul cu mandat până la adunarea generală ordinară a anului 1912, și unul cu mandat până la adunarea generală ordinară a anului 1913;

4. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere, cu mandat până la adunarea generală ordinară a anului 1911.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune, în înțelesul §-ului 20 din statute, la cassa institutului acțiunile, eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 16 Decembrie st. n. 1911.

Hunedoara, la 5 Decembrie 1911.

(1—)

Direcțiunea.

„ECONOMUL” institut de credit și economii. în Cluj.

CONCURS.

Direcțiunea „Economului” publică concurs pentru nou creatul post de **revizor-agronom**, cu misiunea de a revizui însoțirile de credit și împrumuturile dela sate și cu îndatorirea de a conduce acțiunea agrară a institutului în centru și de a organiza tovărășii economice, cursuri pentru analfabeți și conferențe agricole la țară. Aplicarea va urmări intermal pe un an de probă.

Oferenții vor binevoi a și înainta ofertele dimpreună cu actele de legitimare și condițiile de retribuire, la cari reflectează, cel mult până în 15 Decembrie 1911 st. n. la Cluj, 29 Noembrie 1911.

(2—3)

Direcțiunea „Economului”.